

DR HAB. JAROSŁAW DOMAGAŁA
Szkoła Muzyczna I st. im. Stanisława Moniuszki w Gąbinie

Janusz Miketta – organizator i reformator szkolnictwa muzycznego w Polsce

SŁOWA KLUCZOWE

edukacja muzyczna, szkolnictwo muzyczne, historia edukacji, system szkolnictwa muzycznego

STRESZCZENIE

Janusz Miketta (1890–1954) – polski muzykolog, pedagog i organizator życia muzycznego. Studiował filozofię na Uniwersytecie Warszawskim. Studia muzyczne odbył w Instytucie Muzycznym w Warszawie oraz w Lipsku i Wyższej Szkole Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie. Był następnie dyrektorem Szkoły Muzycznej w Warszawie, a od 1919 r. dyrektorem Towarzystwa Muzycznego i Szkoły Muzycznej im. S. Moniuszki w Lublinie. W 1924 r. objął stanowisko pedagoga Wyższej Szkoły Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie, a następnie Szkoły Muzycznej im. M. Karłowicza w Warszawie. W latach 1926–1931 był referentem muzycznym w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a od 1931 r. sekretarzem Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie i Stanisławowie.

W latach 1945–1948 był naczelnikiem Wydziału Szkolnictwa Muzycznego w Departamencie Muzyki Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz przewodniczącym Komisji Programowej Szkolnictwa Muzycznego MKiS. W oparciu o koncepcję edukacji muzycznej autorstwa Janusza Miketty wydane zostało Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z 7 grudnia 1945 r. w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa muzycznego. Szkoły muzyczne w Polsce podzielone zostały na zawodowe: niższe, średnie i wyższe oraz szkoły umuzykalniające. Trzystopniowość struktury umożliwiała dostosowanie nauczania do nowych potrzeb oraz specjalizację w zależności od stopnia uzdolnienia ucznia. W wyniku wprowadzanych reform w roku szkolnym 1949/1950 likwidacji uległo szkolnictwo umuzykalniające, pozostawiono natomiast trzystopniową strukturę szkolnictwa. Ten system szkolnictwa, z niewielkimi zmianami, funkcjonuje obecnie w Polsce.

W latach 1948–1954 Miketta był profesorem Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie.

Janusz Miketta – organizator i reformator szkolnictwa muzycznego w Polsce

Urodził się 11 maja 1890 r. w Radziwiłłowie, k. Skierniewic. Studiował filozofię na Uniwersytecie Warszawskim. Studia muzyczne odbył w Instytucie Muzycznym w Warszawie (1907–1911) oraz w Lipsku i Wyższej Szkole Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie (1916). Studiował również na Uniwersytecie Jagiellońskim (Chomiński 1967, s. 34)¹.

W latach 1916–1918 był dyrektorem Szkoły Muzycznej w Warszawie². W 1919 r. przeniósł się do Lublina, gdzie został dyrektorem artystycznym Towarzystwa Muzycznego i dyrektorem Szkoły Muzycznej im. Stanisława Moniuszki (Dziębowska 2000, s. 260)³. Rozwinął tutaj wszechstronną działalność artystyczną i pedagogiczną: organizował liczne koncerty, konkursy, pisał do prasy, wygłaszał odczyty poświęcone wielkim twórcom muzycznym, nawiązał kontakt z Filharmonią Warszawską, sprowadzał znanych artystów. Przyczynił się również do zorganizowania kursu samokształceniowego dla miłośników muzyki. Nie widział jednak większego zainteresowania muzyką w społeczeństwie lubelskim, czemu dał wyraz w codziennej prasie. Rozgoryczony tym, jak i bojkotowaniem Towarzystwa Muzycznego przez pewien odłam społeczeństwa ze względu na postępowe zapatrywania niektórych jego członków, ustąpił ze swego stanowiska. Wspólnie z grupą bliskich mu pedagogów przystąpił do organizowania w 1923 r. Instytutu Muzycznego, będącego konkurencją dla Szkoły Muzycznej, utworzono klasy fortepianu, skrzypiec i organów (Gawarecka 1975).

W latach 1924–1925 był pedagogiem Wyższej Szkoły Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, a w latach 1925–1926 Szkoły Muzycznej im. Mieczysława Karłowicza w Warszawie⁴.

Przejawiał duże zainteresowanie organizacją życia muzycznego, szczególnie sprawami szkolnictwa muzycznego. W latach 1919–1926 działał w Związku Muzyków, był prezesem okręgu lubelskiego. Wziął udział w Zjeździe Muzyków Polskich, odbywającym się w dniach 30 marca – 4 kwietnia 1921 r. w Warszawie. Zawodowa organizacja muzyków przyjęła istotne cele działania, m.in. poprawę warunków socjalnych muzyków, tworzenie kontaktów z zagranicznymi organizacjami zawodowymi (Dziadek 2011, s. 354–355). Wziął udział w I Zjeździe Kierowników Uczelni Muzycznych, który odbył się w dniach 20–22 listopada 1925 r. w Warszawie. Wzięli w nim udział dyrektorzy szkół muzycznych oraz przedstawiciele Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Podczas zjazdu omawiane były zagadnienia organizacji szkolnictwa muzycznego, m.in. sprawy uprawnień szkół, unifikacji dyplomów, kwalifikacji pedagogów szkół⁵. Wspólnie z Emilem Młynarskim, Ludomirem Różyckim, Karolem Szymanowskim, Mateuszem

1 Por. Archiwum Akademii Muzycznej w Krakowie (dalej: AAMK), Akta osobowe Janusza Miketty, sygn. 227/P, Karta personalna z 23 lutego 1950 r.

2 AAMK, Akta osobowe Janusza Miketty, sygn. 227/P, Ankieta personalna z 18 października 1953 r.

3 Por. *Polski Kalendarz Muzyczny*, Warszawa 1920, s. 77.

4 AAMK, Akta osobowe Janusza Miketty, sygn. 227/P, Ankieta personalna z 18 października 1953 r.

5 *Pierwszy zjazd kierowników uczelni muzycznych*, „Wiadomości Muzyczne” 1926 nr 10, s. 25; *Kronika*, „Muzyka” 1925 nr 11–12, s. 128.

Glińskim, Romanem Chojnackim i Tadeuszem Czerniawskim wchodził w skład komisji III Konkursu Kompozytorskiego „Muzyki” w 1929 r.⁶ Włączył się w dyskusję na forum Polskiego Klubu Artystycznego w Warszawie w sprawie przywrócenia Ministerstwa Sztuki i Kultury⁷. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej, wchodził w skład Komisji Kwalifikacyjnej⁸.

W latach 1926–1931 Janusz Miketta pracował w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Z dniem 1 września 1926 r. objął stanowisko referenta muzycznego w Wydziale Muzyki Departamentu Sztuki. W MWRiOP pełnił również funkcję m.in. wizytatora szkół muzycznych oraz radcy ministerialnego⁹. Przyczynił się do rozwoju szkolnictwa muzycznego w Polsce. Pełniąc wcześniej stanowiska kierownika szkół, znał potrzeby i niedociągnięcia tego pionu kształcenia. Inteligentny, dociekliwy, rzetelny w działaniu, spełnił szczególną rolę w pracach nad koncepcją reformy szkolnictwa muzycznego. Otrzymał z polecenia władz oświatowych zadanie opracowania projektu reformy ustrojowej. Dyskusja przeprowadzona w gronie wybitnych pedagogów i muzyków miała przyczynić się do wypracowania wniosków, służących jako wytyczne przy tworzeniu dokumentów prawnych dotyczących szkolnictwa muzycznego (Olszewska-Bajera 2002, s. 200–201).

Za zasadniczą wadę ówczesnego szkolnictwa muzycznego Janusz Miketta uważał przesadne wyolbrzymianie pozornej zawodowości kształcenia. Przygotowanie uczniów do estrady powinno być – jego zdaniem – celem zaledwie kilku szkół muzycznych w Polsce. Te kilka placówek zaspokoiliby potrzeby wykonawczej i twórczej sztuki muzycznej w kraju. Dostrzegał nadmierne aspiracje pedagogów oraz jednostronne postrzeganie przez nich celów edukacji muzycznej. Twierdził, iż nadawanie szkołom pozorów zawodowości odbijało się niekorzystnie na najlepszych, ukierunkowanych profesjonalnie, uczniach. Mogliby bowiem opanować wymagane przedmioty znacznie szybciej i dokładniej, gdyby nie spowolnienie tempa przyswajania materiału dydaktycznego przez uczniów bez aspiracji zawodowych. Duża część uczniów, którzy nie byli ukierunkowani zawodowo nie odnajdywała natomiast w takich szkołach zaspokojenia swoich dążeń. Skutkiem tego było często zniechęcenie i porzucenie nauki, bez żadnych korzyści w zamian za utracony czas i wysiłek (Miketta 1928¹, s. 59–62).

Jednym z czynników branych pod uwagę przez Janusza Mikettę w projekcie nowego modelu szkolnictwa muzycznego były dane statystyczne, potwierdzające niezawodowe aspiracje uczniów. Według danych MWRiOP w roku szkolnym 1925/1926 z nauki zrezygnowało w ciągu roku 19,4% uczniów, a w roku szkolnym 1926/1927 – 17,4% uczniów. Tak duża ilość rezygnacji była potwierdzeniem, że znacząca liczba uczniów trafiała do szkół, nie mając żadnego określonego celu zawodowego. Miketta zwrócił również uwagę na fakt, iż w roku szkolnym 1925/1926 i 1926/1927 szkoły ukończyło zaledwie po 1,5% wszystkich

6 *Trzeci Konkurs Kompozytorski „Muzyki”*, „Muzyka” 1929 nr 6, s. 347; *III Konkurs Kompozytorski „Muzyki”*, 1929 nr 10, s. 466.

7 *Kronika Krajowa*, „Muzyka” 1930 nr 1, s. 56.

8 *Ze związków i stowarzyszeń*, „Muzyka” 1930 nr 2, s. 131.

9 AAMK, Akta osobowe Janusza Miketty, sygn. 227/P, Karta personalna z 23 lutego 1950 r., Ankieta personalna z 18 października 1953 r.; Ruch służbowy (Dz. Urz. MWRiOP 1926 nr 14, poz. 193).

uczniów. Było to potwierdzeniem faktu, iż zdecydowana większość uczniów nie kształciła się z zamiarem uzyskania zawodu muzyka. Miketta uznał na podstawie danych statystycznych, że 98 uczniów na 100 kształci się w szkole muzycznej nadaremnie (Miketta 1927, s. 524–525). Uważał, że należy tę przeważającą grupę uczniów kształcić w sposób odmienny od powszechnie istniejącego. Pisał:

(...) Czy wobec tego nie należałoby tych 98 uczniów na 100 uczyć jakoś inaczej, właśnie nie tak, jak uczą w zawodowym Konserwatorium? Czyż dla tego mozaikowego zespołu uczniów szkoły muzycznej nie należałoby opracować jak najbardziej „mozaikowy” program nauczania, a przede wszystkim, czy nie należałoby z każdym nowym uczniem omówić jak najdokładniej cel jego przybycia do szkoły muzycznej (...) i tam, gdzie należy wyłączyć wszelką nadzieję na „zawodowość” ucznia, dbać wyłącznie o mądre umuzykalnienie, rozwinięcie jego wrodzonego poczucia muzycznego i jego najogólniejszych wiadomości o muzyce, słowem podnosić w nim jedynie poziom przyszelego kulturalnego słuchacza i miłośnika sal koncertowych i operowych? (Miketta 1928¹, s. 60)

Postulaty zmiany istniejącego ustroju szkolnictwa artystycznego wynikały z przekonania Janusza Miketty, że zasadniczą wadą systemu jest jego niezróżnicowanie. Uważał ten system za zbyt powszechny, umożliwiający każdej szkole podejmowanie zbyt wielu rozbieżnych i nieokreślonych zadań dydaktycznych i wychowawczych. Sytuację tę mogły zmienić – zdaniem Miketty – zarządzenia władz oświatowych, a jeszcze w większym stopniu podjęcie przez środowisko pedagogiczne wspólnego wysiłku w celu stworzenia szkoły artystycznej nowego typu (Miketta 1928¹, s. 62).

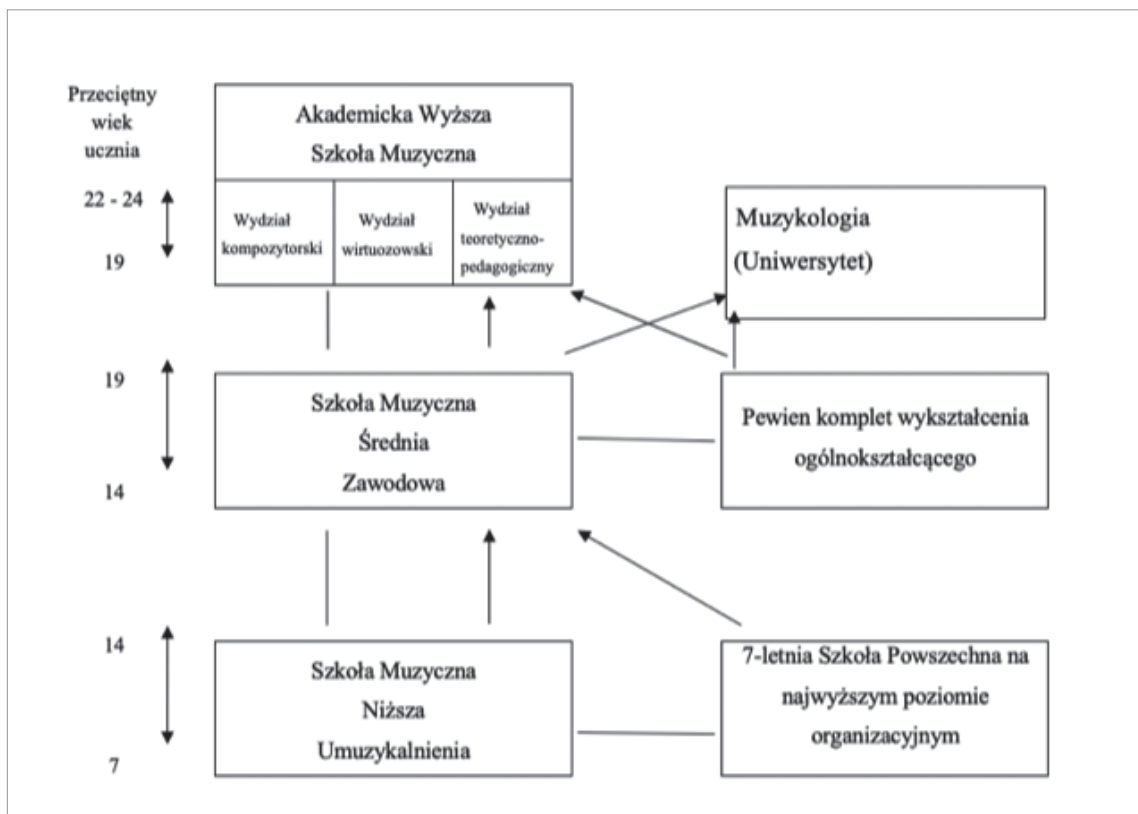
W latach 1928–1929 istniała Komisja Opiniodawcza MWRiOP w sprawie ustroju szkolnictwa muzycznego Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodniczącym prezydium komisji był prof. dr Adolf Chybiński, zaś Janusz Miketta pełnił funkcję referenta¹⁰. Komisję powołał do istnienia minister Kazimierz Świtalski. Składała się z mianowanych przez ministra WRiOP wybitnych przedstawicieli świata muzycznego: profesorów, muzykologów, dyrektorów konserwatoriów i czołowych szkół muzycznych oraz nauczycieli przedmiotów teoretycznych reprezentujących najważniejsze ośrodki edukacji muzycznej w Polsce. Do zadań komisji należało przeprowadzenie badań nad stanem szkolnictwa muzycznego oraz wypracowanie wniosków, zmierzających do uregulowania spraw tego szkolnictwa z uwzględnieniem potrzeb jego rozwoju. Ważnym postulatem stało się również ujednoczenie organizacji i programu nauczania szkół (Olszewska-Bajera 2002, s. 193–242)¹¹.

Janusz Miketta przedstawił Komisji Opiniodawczej swoją koncepcję uzdrowienia szkolnictwa muzycznego, był autorem projektu reformy ustrojowej. Projekt opierał się na dwóch podstawowych założeniach: 1) konieczności oddzielenia od siebie i odróżnienia wykształcenia muzycznego zawodowego od umuzykalniającego, 2) umiejscowienia szkolnictwa muzycznego w strukturze polskiego systemu oświaty. Koncepcja zakładała wyraźne oddzielenie

10 Archiwum Akt Nowych (dalej: AAN), Ministerstwo Kultury i Sztuki (dalej: MKiS), Departament Muzyki (dalej: DM), Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197, k. 1.

11 Por. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 lipca 1928 r. o powołaniu Komisji Opiniodawczej MWRiOP w sprawie ustroju szkolnictwa muzycznego Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.Urz. MWRiOP 1928 nr 9, poz. 158).

poszczególnych etapów kształcenia, organizację kształcenia na stopniach: niższym, średnim i wyższym. Miketta przewidywał również utworzenie kursów muzycznych, których zadaniem miało być rozwijanie kultury muzycznej społeczeństwa (Miketta 1928², s. 162–163).

Ryc. 1

Ustrój Zawodowego Szkolnictwa Muzycznego według koncepcji Janusza Miketty (Miketta 1928², s. 165).

Według koncepcji Janusza Miketty szkoła muzyczna niższa (szkoła umuzycznienia) miała na celu umuzyczyć dzieci za pomocą wszystkich dostępnych metod oraz ustalić, czy i do jakiego stopnia można przewidywać w przyszłości opanowanie techniczne i artystyczne zawodu muzycznego przez ucznia. Ukończenie szkoły tego typu powinno być w zasadzie warunkiem przyjęcia ucznia do szkoły muzycznej zawodowej (średniej). Czas nauki w szkole muzycznej niższej powinien odpowiadać okresowi nauki w szkole powszechnej. Planowana ustawa o ustroju szkolnictwa przewidywała 7-klasową szkołę powszechną. Szkoła muzyczna niższa zaplanowana została więc jako szkoła 7-klasowa dla uczniów w wieku 7-14 lat. Celem średniej szkoły muzycznej o 5-letnim cyklu nauczania powinno być zawodowe kształcenie dzieci i młodzieży pomiędzy 14 a 19 rokiem życia (Miketta 1928², s. 162–163; 165). Oryginalnym nowym pomysłem Miketty była idea utworzenia gimnazjum muzycznego – średniej szkoły muzycznej, posiadającej w programie kształcenia przedmioty ogólnokształcące (Miketta 19291, s. 167–169). Wyższa szkoła muzyczna (Akademia Muzyczna) powinna – zdaniem Miketty – składać się z trzech wydziałów: kompozytorskiego, wirtuozowskiego i teoretyczno-pedagogicznego. Zakres studiów miał być w zasadzie nieograniczony, powinien

być ustalany przez samorządny senat szkół. Cykl nauczania w zależności od wydziału miał trwać od 3 do 5 lat. Studia muzykologiczne uniwersyteckie powinny być dostępne dla absolwentów średniej szkoły muzycznej, posiadających odpowiednie wykształcenie ogólne (Miketta 19282, s. 163–164).

Ważne miejsce w swojej koncepcji Janusz Miketta przewidział dla edukacji miłośników muzyki, kształcenie to określał jako umuzykalnienie „wtóre”. Uważał, że edukacja osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, kształcących się wyłącznie dla przyjemności, powinna odbywać się w formie kursów muzycznych. Kursy tego typu powinny być wolne od ścisłych wymagań programowych. Edukacja realizowana w oparciu o kursy mogłaby, poprzez umuzykalnienie miłośników muzyki, realizować ważne zadania społeczne. Powinna przyczyniać się do krzewienia kultury muzycznej. Dążąc do coraz lepszych metod upowszechniania muzyki, kursy muzyczne mogłyby kształtować poziom kultury muzycznej przyszłych pokoleń (Miketta 1928², s. 164).

Komisja Opiniodawcza MWRiOP, w oparciu o koncepcję Janusza Miketty, wypracowała ramy ustrojowe szkolnictwa muzycznego. Rozpoczęła również prace związane z ujednoliceniem programu nauczania w szkołach tego samego typu i stopnia w zakresie poszczególnych przedmiotów (Olszewska-Bajera 2002, s. 218, 236–237)¹². Obrady prowadzone w dużych centrach muzycznych nadały im charakter ogólnokrajowej dyskusji, przyczyniły się do integracji środowiska muzycznego. Problemy poruszane podczas posiedzeń komisji uwidoczniły złożoność zagadnienia kształtu edukacji muzycznej oraz pilną potrzebę wypracowania systemowych rozwiązań w tym zakresie. Komisja przyjęła 30 uchwał, zostały one oficjalnie zatwierdzone przez ministra WRiOP Sławomira Czerwińskiego (Dziadek 2011, s. 410). Miketta wygłaszał podczas posiedzeń komisji referaty, uczestniczył w dyskusji oraz gromadził i analizował postulaty napływające do MWRiOP. Zredagował ostateczną wersję przedyskutowanego i zatwierdzonego przez komisję projektu ustawy o ustroju szkolnictwa muzycznego (Miketta 1929², s. 6).

W tym okresie Janusz Miketta publikował artykuły w prasie muzycznej na temat szkolnictwa muzycznego. Omawiał w nich sytuację szkolnictwa oraz przedstawiał projekt nowego ustroju. W latach 1927–1930 w piśmie „Muzyka” ukazały się publikacje: *Szkolnictwo muzyczne w Polsce pod względem statystycznym i organizacyjnym* (Miketta 1927), *O szkolnictwie muzycznym – jego celach i wartości* (Miketta 19281), *O szkolnictwie muzycznym w przyszłości* (Miketta 19282), *O gimnazjum muzycznym* (Miketta 1929), *Vita Nuova Warszawskiego Konserwatorium Muzycznego* (Miketta 1930).

Janusz Miketta przyczynił się do nominacji Karola Szymanowskiego na stanowisko dyrektora Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Warszawie w 1927 r (Dziadek 2011, s. 391). Po rezygnacji Szymanowskiego z funkcji pełnił w latach 1929–1930 obowiązki dyrektora konserwatorium¹³. Został mianowany na to stanowisko przez władze MWRiOP na skutek petycji profesorów konserwatorium. Zdecydowano, że urząd sprawować będzie

12 W porównaniu z projektem J. Miketty komisja ustaliła inne przedziały wiekowe dla uczniów poszczególnych szkół muzycznych: w szkole muzycznej niższej 7-16 lat (zamiast 7-14); w szkole muzycznej średniej 12-21 lat, (zamiast 14-19); w szkole muzycznej wyższej od 16 roku życia (zamiast od 19 do 22 lub 24).

13 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Ankieta personalna z 18 października 1953 r.

w porozumieniu z Radą Pedagogiczną uczelni. Stanowisko miał pełnić do chwili przekształcenia konserwatorium w Akademię Muzyczną, której przysługiwać będzie samorząd i prawo wyboru własnego rektora¹⁴. Miketta był promotorem koncepcji utworzenia Wyższej Szkoły Muzycznej Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Warszawie. Przyczynił się do mianowania Karola Szymanowskiego rektorem nowo powstałej uczelni. W nowym kształcie organizacyjnym instytucja rozpoczęła działalność w 1930 r (Dziadek 2011, s. 419)¹⁵.

W 1931 r. po śmierci ministra Sławomira Czerwińskiego nastąpiły zmiany w MWRiOP, miały one istotny wpływ na zatrzymanie dalszych prac nad przygotowaniem i wdrożeniem polskiej koncepcji ustrojowej szkolnictwa muzycznego. Departament Sztuki MWRiOP został zlikwidowany, a sprawy dotyczące, m.in. szkolnictwa muzycznego ześrodkowano w Wydziale Sztuki, stanowiącym część nowoutworzonego Departamentu Nauki i Sztuki. Na czele departamentu stanął wiceminister ks. dr Bronisław Żongołłowicz. Likwidacja Departamentu Sztuki odbiła się mocnym echem w opinii artystycznej w kraju i wywołała protest artystów i pedagogów, który podpisali: Zbigniew Drzewiecki, ks. Hieronim Feicht, Grzegorz Fitelberg, Eugeniusz Morawski, Ludomir Różycki, Kazimierz Sikorski, Karol Szymanowski i Józef Turczyński. W związku z likwidacją Departamentu Sztuki MWRiOP do dymisji podał się w 1931 r. dotychczasowy dyrektor prof. Władysław Skoczylas (Dziadek 2011, s. 444–445)¹⁶.

Koncepcja ustrojowa Janusza Miketty spotkała się z negatywną oceną znacznej części środowiska muzycznego. Przekonano nowego ministra Janusza Jędrzejewicza o szkodliwości projektowanego nowego ustroju szkolnictwa muzycznego. Doprowadzono do usunięcia Miketty z zajmowanego stanowiska w MWRiOP, jako głównego inicjatora trzystopniowego modelu nauczania. Pretekstem do odwołania stała się, m.in. negatywna ocena wyników pierwszego roku nauczania w Wyższej Szkole Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Warszawie. Podjęta została równocześnie decyzja o likwidacji tej uczelni (Dziadek 2011, s. 444)¹⁷. W następujący sposób wspominał ten okres Janusz Miketta:

Grupa opozycjonistów przeciw temu ustrojowi dokonała udanego zamachu po śmierci ministra Czerwińskiego, w sierpniu 1931 r. przekonała nowego ministra Jędrzejewicza o szkodliwości osiągniętego, a przed dwoma laty tak pożądanego ustroju. Jako pierwszą zdobycz przeprowadziła usunięcie mnie z zajmowanego stanowiska w Ministerstwie, jako głównego sprawcy tego „nieszczęścia” dla szkolnictwa muzycznego, jakim było to właśnie upostaciowanie szkoły muzycznej na tych trzech stopniach nauczania. Ile zaważył ten splot interesów i niechęci osobistych ponad treścią samej sprawy, oceni kiedyś historia szkolnictwa muzycznego w Polsce. Konserwatorium Muzyczne w Warszawie powróciło do dawnego kształtu nieokreślonej bliżej zawodowej szkoły muzycznej bez specyfikacji zagadnień rektora. Taki stan rzeczy utrzymał się do roku 1939. (...) Usunięty ze stanowiska referenta tego zagadnienia, obserwując z odległości rozwijające się dalsze wypadki, zadawałem sobie często pytanie, czy istotnie nie zbłądziłem kierując szkołą muzyczną w Polsce na manowce i wstrzymując przez to jej rozwój, zamiast temu rozwojowi pomagać. Referując zagadnienie studiowałem wzory zachodnioeuropejskie, literaturę organizacyjną i programową

14 *Kronika*, „Muzyka” 1929 nr 10, s. 460.

15 Por. AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197, k. 1-2.

16 Por. *Kronika krajowa*, „Muzyka” 1931 nr 10, s. 431.

17 Por. AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197, k. 2.

francuską, niemiecką, czeską, amerykańską. Proponowany ustrój był w stosunku do tych nowym, rewolucyjnym. W pracach Kestenberga, niemieckiego szefa wychowania i kształcenia muzycznego znajdowały się pewne odpowiedniki, zwłaszcza w rozwijanym tam pomysle Musikgymnasium, a więc szkół łączących nauczanie muzyki z ogólnym wykształceniem w jednej szkole. Wzorów szkolnictwa muzycznego Związku Radzieckiego nie znałem¹⁸.

W latach 1931–1939 Janusz Miketta był sekretarzem Towarzystwa Krajoznawczego w Warszawie i Stanisławowie (Dziębowska 2000, s. 260). W latach 1939–1941 był pedagogiem w radzieckiej Średniej Szkole Muzycznej w Stanisławowie. Nauczał także w wieczorowej Szkole Muzycznej dla robotników – szkole umuzykalniającej, stanowiącej element radzieckiego modelu edukacyjnego. W tym czasie zaproszony został do dokonania wizytacji Konserwatorium Muzycznego w Kijowie. Był pod dużym wrażeniem poznanej tam struktury szkolnictwa, olbrzymiej szkolnej organizacji składającej się z 7-letniej niższej szkoły muzycznej, 6-letniej średniej i szkoły wyższej. Wizytował również szkoły umuzykalnienia dla robotników, które wywarły na nim wielkie wrażenie. W Stanisławowie mieszkał prawdopodobnie do 1943 r. Udzielał następnie prywatnych lekcji muzyki we wsi Żaby w powiecie grodziskim i Michrowie w powiecie grójeckim¹⁹.

W okresie 1-31 marca 1945 r. Janusz Miketta był kierownikiem Wydziału Szkół Muzycznych w Departamencie Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki (Michalski 2009, s. 82), a następnie w latach 1945–1948 Naczelnikiem Wydziału Szkolnictwa Muzycznego w Departamencie Muzyki Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie²⁰. Stał się jednym z najbardziej aktywnych urzędników państwowych w dziedzinie planowania i organizacji pedagogiki muzycznej w Polsce. Dążył do uporządkowania systemu szkolnictwa muzycznego według przez siebie wypracowanych i od dawna głoszonych zasad. Szczegółowe założenia organizacyjne przedstawił podczas Zjazdu Dyrektorów Szkół Muzycznych odbytego w dniu 29 kwietnia 1945 r. w siedzibie Ministerstwa Kultury i Sztuki przy ul. Wileńskiej 2/4²¹. Powrócił do swojej wcześniejszej koncepcji i przedstawił wówczas projekt podziału szkół ze względu na cel i charakter nauczania, projekt ustroju szkolnictwa muzycznego oraz omówił planowaną sieć szkół muzycznych. Uznał za celowe oddzielenie szkoły zawodowej od umuzykalniającej, według tej koncepcji szkoła zawodowa powinna kształcić „producentów”, zaś szkoła umuzykalniająca „konsumentów” muzyki. Uznał za celowe dokonanie podziału szkół zawodowych na trzy stopnie: niższy, średni i wyższy²².

Według koncepcji Miketty celem niższej szkoły muzycznej jest przygotowanie dzieci pomiędzy 7 a 14 rokiem życia do dalszego, zawodowego kształcenia muzycznego. Celem średniej szkoły muzycznej jest zawodowe kształcenie młodzieży między 14 a 20 rokiem życia. W zakresie szkolnictwa średniego przewidywał utworzenie: a) średnich szkół muzycznych,

18 AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197, k. 2.

19 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Karta personalna z 23 lutego 1950 r.; Ankieta personalna z 18 października 1953 r.; AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197, k. 2.

20 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Ankieta personalna z 18 października 1953 r.

21 AAN, MKiS, DM, Zjazd dyrektorów państwowych szkół muzycznych (Protokół, sprawozdanie), 1945 r., sygn. 210, k. 1.

22 AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (referat) 1945 r., sygn. 197, k. 2, 3, 5.

b) gimnazjów muzycznych, c) liceów muzycznych. Celem gimnazjum i liceum muzycznego jest połączenie średniego wykształcenia muzycznego z wykształceniem ogólnokształcącym. Celem wyższej szkoły muzycznej jest „podanie całokształtu twórczej i odtwórczej wiedzy muzycznej”²³. W szkołach umuzykalniających kształcić się miały osoby, które nie przejawiają aspiracji artystycznych i większych predyspozycji muzycznych. Celem edukacji w tych placówkach powinno być rozwijanie rozumienia i przeżywania muzyki poprzez słuchanie i w pewnych tylko przypadkach – grę na instrumencie. Nauka gry powinna być postrzegana jako środek do rozumienia muzyki, nie zaś jako główny cel nauczania (Miketta 1947, s. 2–5).

W oparciu o koncepcję Miketty opracowana została nowa organizacja edukacji muzycznej w Polsce. Przyjęta została Rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z 7 grudnia 1945 r. w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa muzycznego (Dz.U. 1946 nr 1, poz. 2). Rozporządzenie stanowiło podstawę ustroju szkolnictwa muzycznego w Polsce w okresie powojennym. Szkoły muzyczne w Polsce podzielone zostały na zawodowe: niższe, średnie i wyższe oraz szkoły umuzykalniające. Trzystopniowość struktury umożliwiała dostosowanie nauczania do nowych potrzeb oraz specjalizację w zależności od stopnia uzdolnienia ucznia (Prosnak 1964, s. 111–112).

Na mocy rozporządzenia szkołom zawodowym powierzono zadanie „kształcenia uczniów na muzyków zawodowych przez równomierne przyswajanie im wybranej specjalności i koniecznych przedmiotów uzupełniających”. Zadaniem szkół umuzykalniających było podniesienie poziomu muzycznego uczniów przez „przyswojenie im elementów ogólnego wykształcenia muzycznego”. Uznano, iż zadaniem szkoły niższej jest kształcenie muzyczne dzieci pomiędzy 7 a 14 rokiem życia i przygotowanie ich do zawodowego kształcenia muzycznego poprzez: a) pogłębianie i rozwijanie ich wrażliwości na muzykę, b) przekazywanie im elementarnych, teoretycznych wiadomości o muzyce, c) naukę gry na instrumentach muzycznych dostępnych dla dzieci. Okres nauki w niższej szkole muzycznej ustalono na 5 lat, absolwentom tych placówek umożliwiono dalsze kształcenie w średnich szkołach muzycznych. Zadaniem średniej szkoły muzycznej było kształcenie muzyczne młodzieży pomiędzy 12 a 20 rokiem życia poprzez przyswajanie wiadomości teoretycznych i sztuki praktycznej, w zakresie umożliwiającym wykonywanie zawodu muzycznego. Kurs nauki w średniej szkole muzycznej obliczono na 6 lat. Absolwentom szkół średnich umożliwiono dalsze kształcenie muzyczne w wyższych szkołach muzycznych. Średnia szkoła muzyczna obejmowała naukę w następujących specjalnościach: 1) gra na wszelkich instrumentach muzycznych, 2) śpiew solowy, 3) teoria muzyki, 4) nauczanie śpiewu i muzyki w szkołach ogólnokształcących. Celem wyższej szkoły muzycznej było kształcenie w poszczególnych dziedzinach muzyki twórczej i odtwórczej artystów-muzyków i pedagogów. W szkole umuzykalniającej nie wyznaczono ścisłego czasu nauki, a ukończenie jej uzależniono od realizacji przewidzianego planem programu nauczania. Absolwenci szkół umuzykalniających mogli zostać dopuszczeni do egzaminów końcowych w średniej szkole muzycznej²⁴.

23 AAN, MKiS, DM, Ustrój szkolnictwa muzycznego (referat) 1945 r., sygn. 197, k. 3, 4.

24 Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 7 grudnia 1945 r. w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa muzycznego (Dz.U. 1946 nr 1, poz. 2).

W dniu 6 lipca 1945 r. zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki Władysława Kowalskiego utworzona została Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego. Janusz Miketta objął stanowisko jej przewodniczącego. Głównym zadaniem komisji było prowadzenie prac opiniotwórczych i doradczych oraz naukowo-badawczych w zakresie planów, programów i metod nauczania w szkołach muzycznych wszystkich stopni (Wierszyłowski 1968, s. 195; Prosnak 1964, s. 111–117). Komisja dzieliła się na sekcje teorii, śpiewu solowego, fortepianu, tańca artystycznego, instrumentów smyczkowych, instrumentów dętych, kształcenia nauczycieli²⁵, terminologiczną, podstawowych szkół muzycznych i liceów muzycznych, szkół umuzykalniających. Komisja zakończyła swoją działalność 30 września 1948 r., w okresie swego istnienia wypełniła niezwykle ważną funkcję dla organizacji szkolnictwa muzycznego w Polsce (Prosnak 1964, s. 111–117).

Nowa koncepcja ustroju szkolnictwa muzycznego spotkała się ze zróżnicowanymi reakcjami środowiska muzycznego i pedagogicznego. Przychylnie o wdrażanych zmianach strukturalnych wypowiedzieli się, m.in.: Stefania Łobaczewska, Witold Rudziński, Adam Rieger (Łobaczewska 1945, s. 4–8; Rudziński 1946, s. 17–18; Rieger 1947, s. 9–10). Dość krytyczną ocenę propozycji modelowej przedstawił natomiast znakomity pianista i pedagog prof. Zbigniew Drzewiecki, był przeciwnikiem rygorystycznego oddzielenia szkół niższych i średnich (Drzewiecki 1945, s. 3). Krytyczne stanowisko prezentował również prof. Zdzisław Jahnke, nie uważał za słuszne powielanie w szkolnictwie muzycznym zasad ustrojowych szkolnictwa ogólnokształcącego. Twierdził, iż dotychczasowy typ polskiego konserwatorium muzycznego spełniał dobrze swe zadania²⁶. Irena Kurpisz-Stefanowa, dyrektor Instytutu Muzycznego w Toruniu, postrzegając reformę jako celową i porządkującą cały system edukacji muzycznej. Uważała jednak, że oddzielenie szkoły niższej od średniej było niesłuszne. Zalecała, ażeby łączyć szkoły tam, gdzie jest to możliwe (Kurpisz-Stefanowa 1947, s. 4–5)²⁷. Zdaniem prof. Bronisława Rutkowskiego oparcie się systemu na trzech stopniach kształcenia było celowe, jednak zbyt duże rozdzielenie szkół nie było pożyteczne. Szkolnictwo średnie nie może bowiem istnieć bez niższego, a wyższe bez średniego²⁸.

Zgłaszano różnego rodzaju wątpliwości wobec wdrażanej w Polsce koncepcji organizacyjnej. Uważano, iż zasada równoległości z ogólnym wykształceniem jest sprzeczna z doświadczeniem pedagogicznym, a podkreślanie zawodowości proponowanych szkół jest sprzeczne z zasadami upowszechniania kultury muzycznej. Zdaniem muzyków-pedagogów typ niższej szkoły powinien mieć charakter umuzykalniający, a nie szkoły zawodowej, gdyż tworzenie zawodowości w tak młodym wieku jest nierealne. Podkreślano konieczność

25 AAN, MKiS, DM, Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego. Sprawozdanie z działalności za okres od maja do listopada 1945 r., sygn. 202, k. 1.

26 AAN, MKiS, DM, Szkoły muzyczne (Sprawozdania z działalności, projekt statutu, korespondencja), 1945 r., sygn. 198, Memoriał w sprawie ustroju szkolnictwa muzycznego z 17 kwietnia 1945 r., s. 1, 2.

27 Por. AAN, MKiS, Departament Szkolnictwa Artystycznego (dalej: DSA), Wydział Organizacyjno-Administracyjny (dalej: WOA), Protokoły posiedzeń poszczególnych sekcji Komisji Ustrojowo-Programowej Szkolnictwa Artystycznego (1948 r.), sygn. 10, k. 15.

28 AAN, MKiS, DSA, WOA, Protokoły posiedzeń poszczególnych sekcji Komisji Ustrojowo-Programowej Szkolnictwa Artystycznego (1948 r.), sygn. 10, k. 16.

utrzymania już istniejących szkół, a nie tworzenia nowych placówek opartych na schematycznym rozdzieleniu uczniów. Zgłaszano konieczność istnienia konserwatoriów muzycznych i szkół muzycznych dawnego typu²⁹.

Znaczna część środowiska muzycznego przejawiała niechęć wobec wprowadzanego modelu edukacji muzycznej w Polsce (Miketta 1947, s. 2). Trudności z wdrażaniem reformy dostrzegał sam Miketta, pisząc na łamach „Kwartalnika Muzycznego” w 1948 r.:

Trzeba było liczyć się z trudnościami zarówno wewnętrznej, czysto psychologicznej natury, jakim jest przyzwyczajenie, ta druga natura każdego człowieka, niekiedy zaś niechęć, wynikająca z nieuświadomienia sobie celowości wprowadzania nowych form dla nowych treści, z drugiej zaś strony i z trudnościami czysto materialnymi. Nie należało więc zbyt mocno naciskać szkolnictwo państwowe na podporządkowanie się reformie. (...) Zresztą i na terenie szkoły państwowej nawet całkowicie przemyślane nowe formy i metody postępowania musiały przejść przez okres eksperymentowania. (...) Jak zwykle w takich wypadkach, powodzenie prób zależne jest i od trafności wyboru środków, jakimi rozporządza się i jakich się użyje, i od umiejętnej, przekonującej propagandy zamierzonej akcji, wreszcie od realnego materiału uczniowskiego, jaki dać może dane środowisko. Teoretycznie wiele rzeczy przedstawiało się jasno i prosto. Wydawać się np. mogło, że połączenie w jednej szkole kształcenia zawodowego muzycznego z ogólnym przedstawia tego rodzaju i tak oczywiste ułatwienia dla przyszłego muzyka, że szkoły te z łatwością znajdą odpowiedni materiał uczniowski. Rzeczywistość, przynajmniej w ramach dokonanych eksperymentów, pouczyła, że tak nie jest (Miketta 1948, s. 271–272).

W latach 1948–1954 Janusz Miketta był profesorem Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie, nauczał przedmiotów teoretycznych. Od 1 września 1949 r. do 31 sierpnia 1950 r. był dziekanem Wydziału I – Kompozycji, Dyrygentury, Teorii (Przybylski 1994, s. 224, 236). Decyzją Ministerstwa Kultury i Sztuki został następnie mianowany rektorem PWSM w Krakowie na okres trzech lat³⁰. Decyzja ta została uchylona z dniem 31 października 1950 r., równocześnie powołany został z dniem 1 listopada 1950 r. do pełnienia funkcji prorektora uczelni³¹. Z tej funkcji odwołany został na własną prośbę w dniu 28 lutego 1951 r.³²

Udzielał się aktywnie w pracy organizacji muzycznych. Był członkiem Związku Muzyków (Warszawa – Kraków), Związku Kompozytorów Polskich oraz ZAiKS-u. Należał ponadto do Związku Pracowników Kultury, był wiceprezesem koła PWSM Kraków i przewodniczącym krakowskiej ekspozytury Towarzystwa im. F. Chopina³³.

Janusz Miketta zajmował się również publicystyką muzyczną, swoje artykuły publikował w czasopiśmie, m.in. „Rytm”, „Muzyka”, „Kwartalnik Muzyczny” i „Ruch Muzyczny”. Artykuły dotyczą głównie szkolnictwa muzycznego i spraw związanych z życiem muzycznym w kraju. Był redaktorem wydania *Korespondencji* F. Chopina zebranej przez

29 ANN, MKiS, DM, Szkoły muzyczne (Sprawozdania z działalności, projekt statutu, korespondencja), 1945 r., sygn. 198.

30 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Pismo MKiS, K-os-146/60-50 z 14 sierpnia 1950 r.

31 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Pismo MKiS, K. OS – 146 z 31 października 1950 r.

32 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P, Pismo MKiS, K. OS – 146 z 21 lutego 1951 r.

33 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P.

B. E. Sydowa (Warszawa 1955) oraz autorem pracy *Mazurki Chopina* (Kraków 1949), w której poddał szczegółowej analizie wszystkie utwory tego gatunku. Posługując się metodą Riemanna, opisał liczne szczegóły dotyczące harmoniki, melodyki oraz schematu formalnego poszczególnych utworów. W pracy o melodyce F. Chopina wyodrębnił tzw. „motyw chopinowski”, który miał decydować o specyfice melodyki kompozytora. Motyw, składający się z następstwa kilku sztucznie wyselekcjonowanych dźwięków, w rzeczywistości pokrywa się raczej z typowymi dla muzyki fortepianowej XIX wieku figurami instrumentalnymi, a nie motywami melodycznymi (Miketta 1949, s. 289–359; Dziębowska 2000, s. 260). Z tego powodu zasadność odkrycia Janusza Miketty była w późniejszej literaturze kwestionowana (prof. Zofia Chechlińska), ale znalazła także obrońców (prof. Mieczysław Tomaszewski).

Był dwukrotnie żonaty, po raz pierwszy z Janiną, a następnie z Zofią z domu Serewa. Z obydwu związków przyszło na świat pięcioro dzieci. Z pierwszego małżeństwa: Józef (ur. 1922 r.), Ryszard (ur. 1924 r.), Joanna (ur. 1931 r.). Z drugiego małżeństwa: Barbara (ur. 1951 r.) i Jakub (ur. 1952 r.)³⁴.

Zmarł 14 lutego 1954 r. w Krakowie (Chomiński 1967, s. 34).

---

34 AAMK, Akta osobowe J. Miketty, sygn. 227/P.

Bibliografia

Archiwalia

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

Akta Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Muzyki, Ustrój szkolnictwa muzycznego (Referat) 1945 r., sygn. 197.

Akta Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Muzyki, Szkoły muzyczne (Sprawozdania z działalności, projekt statutu, korespondencja), 1945 r., sygn. 198.

Akta Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Muzyki, Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego. Sprawozdanie z działalności za okres od maja do listopada 1945 r., sygn. 202.

Akta Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Muzyki, Zjazd dyrektorów państwowych szkół muzycznych (Protokół, sprawozdanie), 1945 r., sygn. 210.

Akta Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Szkolnictwa Artystycznego, Wydział Organizacyjno-Administracyjny, Protokoły posiedzeń poszczególnych sekcji Komisji Ustrojowo-Programowej Szkolnictwa Artystycznego (1948 r.), sygn. 10.

Archiwum Akademii Muzycznej w Krakowie

Akta osobowe Janusza Miketty, sygn. 227/P, Karta personalna z 23 lutego 1950 r., Ankieta personalna z 18 października 1953 r.

Dokumenty prawne

Ruch służbowy (Dz. Urz. MWRiOP 1926 nr 14, poz. 193).

Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 lipca 1928 r. o powołaniu Komisji Opiniodawczej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie ustroju szkolnictwa muzycznego Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.Urz. MWRiOP 1928 nr 9, poz. 158);

Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 7 grudnia 1945 r. w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa muzycznego (Dz.U. 1946 nr 1, poz. 2).

Encyklopedie, słowniki

Dziębowska Elżbieta, red. (2000), *Encyklopedia Muzyczna*, T. VI, Kraków: PWM 2000.

Chomiński Józef, red. (1967), *Słownik Muzyków Polskich*, T. II, Kraków: PWM 1967.

Artykuły i opracowania

Drzewiecki Zbigniew (1945), *W sprawie centralnej rady muzycznej*, „Ruch Muzyczny” 1945 nr 5, s. 3.

Dziadek Magdalena (2011), *Od Szkoły Dramatycznej do Uniwersytetu, Dzieje Wyższej Uczelni Muzycznej w Warszawie 1810-2010*, Warszawa: UMFC.

Gawarecka Maria (1975), *Życie kulturalne Lublina w latach 1918-1939*, [w:] *Dzieje Lublina*, T. II, red. S. Krzykała, Lublin: Wydawnictwo Lubelskie.

Kurpisz-Stefanowa Irena (1947), *Refleksje na temat reformy szkolnictwa muzycznego*, „Ruch Muzyczny” 1947 nr 12, s. 4–5.

Łobaczewska Stefania (1945), *O konieczności reformy w naszym szkolnictwie muzycznym*, „Ruch Muzyczny” 1945 nr 2, s. 4–8.

Michalski Andrzej (2009), *Wyższe szkolnictwo muzyczne w latach 1945-1964*, Bydgoszcz: Wydawnictwo UKW.

- Miketta Janusz (1927), *Szkolnictwo muzyczne w Polsce pod względem statystycznym i organizacyjnym*, „Muzyka” 1927 nr 11, s. 522–528.
- Miketta Janusz (1928¹), *O szkolnictwie muzycznym, jego celach i wartości*, „Muzyka” 1928 nr 2, s. 59–62.
- Miketta Janusz (1928²), *O szkolnictwie muzycznym w przyszłości*, „Muzyka” 1928 nr 4-5, s. 162–165.
- Miketta Janusz (1929¹), *O gimnazjum muzycznym*, „Muzyka” 1929 nr 3, s. 167–169.
- Miketta Janusz (1929²), *Projekt ustawy o ustroju szkolnictwa muzycznego*, „Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie” 1929 nr 7–8, s. 6.
- Miketta Janusz (1930), *Vita Nuova Warszawskiego Konserwatorium Muzycznego*, „Muzyka” 1930 nr 11-12, s. 658–662.
- Miketta Janusz (1947), *Reforma szkolnictwa muzycznego*, „Ruch Muzyczny” 1947 nr 11(41), s. 2–5.
- Miketta Janusz (1948), *Szkolnictwo muzyczne w Polsce (1945-1948)*, „Kwartalnik Muzyczny” 1948 nr 21–22, s. 269–275.
- Miketta Janusz (1949), *Ze studiów nad melodyką Fryderyka Chopina (Szkice chopinologiczne)*, „Kwartalnik Muzyczny” 1949 nr 26–27, s. 289–359.
- Olszewska-Bajera Zofia (2002), *Działalność Komisji Opiniodawczej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie ustroju szkolnictwa muzycznego w Polsce (1928/29 r.)*, „Rozprawy z dziejów oświaty”, T. XLI (2002), s. 193–242.
- Prosnak Jan (1964), *Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego*, „Muzyka” 1964 nr 3–4 (34–35), s. 111–117.
- Przybylski Tadeusz (1994), *Z dziejów nauczania muzyki w Krakowie od średniowiecza do czasów współczesnych*, Kraków: Musica Iagellonica.
- Rieger Adam (1947), *Jak zapewnić naszym dzieciom właściwe wykształcenie muzyczne*, „Poradnik Muzyczny” 1947 nr 1, s. 9–10.
- Rudziński Witold (1946), *Szkoła Umuzyczniająca (Czym jest, a czym być nie powinna)*, „Ruch Muzyczny” 1946 nr 17–18, s. 10–13.
- Wierszyłowski Jan (1968), *Szkolnictwo muzyczne*, (w:) Dziębowska Elżbieta (red.) *Polska współczesna kultura muzyczna 1944-1964*, Kraków: PWM, s. 195.
- III Konkurs Kompozytorski „Muzyki”*, 1929 nr 10, s. 466.
- Kronika Krajowa*, „Muzyka” 1930 nr 1, s. 56.
- Kronika krajowa*, „Muzyka” 1931 nr 10, s. 431.
- Kronika*, „Muzyka” 1925 nr 11-12, s. 128.
- Kronika*, „Muzyka” 1929 nr 10, s. 460.
- Pierwszy zjazd kierowników uczelni muzycznych*, „Wiadomości Muzyczne” 1926 nr 10, s. 25.
- Polski Kalendarz Muzyczny*, Warszawa 1920, s. 77.
- Trzeci Konkurs Kompozytorski „Muzyki”*, „Muzyka” 1929 nr 6, s. 347.
- Ze związków i stowarzyszeń*, „Muzyka” 1930 nr 2, s. 131.

Janusz Miketta – organizer and reformer of music education in Poland

KEYWORDS

music education, music schools, history of education, music school system

SUMMARY

Janusz Miketta (1890-1954) – Polish musicologist, pedagogue and music life organizer. He studied philosophy at the University of Warsaw. He completed his music studies at the Music Institute in Warsaw and in Leipzig, as well as at the F. Chopin Higher Music School in Warsaw. Next, he was the principal of the Music School in Warsaw and from 1919 – the director of the Music Society and the S. Moniuszko Music School in Lublin. In 1924, he started his teaching career at the F. Chopin Higher Music School in Warsaw and later at the M. Karłowicz Music School in Warsaw. In the years 1926–1931, he was a desk officer for music affairs in the Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment and from 1931 – the secretary of the Local Sightseeing Society in Warsaw and Stanisławów.

From 1945 to 1948, he was the head of the Music Education Section of the Music Department in the Ministry of Culture and Art and the chairman of the Program Committee of Music Education in the above-mentioned Ministry. Based on Janusz Miketta's own concept of music education, the Ministry of Culture and Art issued a directive of 7 December 1945 on a special system of music education. Music schools in Poland were divided into vocational ones (lower, middle and higher) and those providing music appreciation classes. This three-stage structure made it possible to adjust teaching program to new needs and select a specialization based on the degree of a pupil's talent. As a result of reforms introduced in the 1949/1950 school year, schools providing music appreciation classes were liquidated, though the three-layer structure of the school system was maintained. This schooling system, with minor changes, is still in operation in Poland.

In the years 1948-1954, Miketta was a professor of the State Higher Music School in Cracow.